

Tajti Emma

A NAPKÖZBENI GYERMEKFELÜGYLET KIALAKÍTÁSÁNAK GYAKORLATA NEMZETKÖZI SZÍNTÉREN

Ebben a tanulmányban nyolc európai ország (Egyesült Királyság, Németország, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Svédország, Finnország, Dánia) gyermekfelügyeleti rendszerének bemutatására kerül sor, kiemelve a helyi sajátosságokat, jellemzőket és az országok közötti hasonlóságokat. A gyermekfelügyeletben kialakult rendszereket befolyásolja az adott társadalom, annak kultúrája és gazdasági helyzete. Így ezek is bemutatásra kerülnek, ezzel segítve a rendszer elhelyezését a környezetben.

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyság területéhez tartozik Anglia, Wales, Skócia és Észak-Írország. Angliában több gyermekfelügyeleti rendszer is jelen van, ebből két fő irányt érdemes kiemelni: Egyik az Ofsted (*Office of Standards in Education, Children's Services and Skills – Oktatási, Gyermekszolgáltatási és Készségbeli Sztenderdek Hivatala*) által közvetlenül regisztrált gyermekfelügyelők vagy olyan felügyelők, akik egy Ofsted-regisztrált ügynökségnek dolgoznak. Ők szakképzett egyéni vállalkozók (általában kisebb üzlettel), akik születéstől 16 éves korig foglalkoznak gyermekekkel, általában a saját otthonaikban. Az Ofsted-munkavállalók egy személyben legfeljebb 8 éves korig maximum 6 fő gyermeket láthatnak el. Másik fő irány a bölcsődei (*nursery*) ellátás. Itt születéstől legfeljebb 5 éves korig felügyelnek gyermekeket. A bölcsődék fenntartói lehetnek privát személyek, közösségi csoportok vagy üzleti vállalkozások is. Ezen bölcsődék általában iskolai időben vannak nyitva. A gyermekfelügyelők (*childminder*) rugalmas munkaidőben dolgoznak, a napi program pedig maximálisan a gyermekek igényeihez igazodik. Mivel kis csoportokban folyik a munka, így könnyebb minden gyermek igényeire nagyobb figyelmet fordítani. Az óvodák ezzel szemben sokkal merevebben, inkább iskolára hasonlító módon működnek, ahol adott napi-, hetirend szerint haladnak (Forrás 1., 2.).

A Coram (*1739-ben alapított Gyermek Jótékonyági Csoport*) által évről évre elvégzett kutatás 2023-ban a következő adatokat szolgáltatatta a gyermekfelügyeletről: 2022-höz képest a költségterítéses, részidős bölcsődékben (heti 25 óra) a kétéves kor alatti gyermeknek az ellátási díj összege 5,6%-kal növekedett, ami így egy hétre átlagosan 148 font lett. 2 éves kor fölött ez az összeg egy hétre átlagosan 144 font, vagyis 6,1%-kal több, mint az előző évben. Néhány angliai és walesi dolgozó szülő jogosult 30 óra/

hét támogatott gyermekellátásra, Skóciában ez 22 óra/hét. Ha viszont heti 50 órában szeretnék a szülők a gyermekük bölcsődei felügyeletét biztosítani, akkor Angliában ez heti 117 font, Walesben 98 font, Skóciában pedig 102 font ráfizetést jelent. Ezek az áremelkedések évek óta megfigyelhetők, ugyanakkor az inflációt ott sem követik a bérek arányosan (Jarvie et al., 2023; Forrás 3., 4.).

Sok szülő van, aki nem adja be szervezett, formális ellátásba a gyermekét. Az Egyesült Királyságban ennek több okát is találták. Egyik maga a gyermekekkel foglalkozó szakemberek magas fluktuációja, a szülő nem bízik vadidegen emberekben, nincs meg a személyes bizalom és a tartós együttműködés a szülő és a szakember között. Másik okként azt fogalmazták meg a vizsgálatok, hogy a szülők munkabeosztása nem fix, gyakori a home office, és heti két-három munkanapért nem akarják beadni bölcsődébe a gyermeket. Az is sok családnál előfordul, hogy nem tudják anyagilag megoldani a gyermek elhelyezését, így marad az informális ellátás, ez legtöbb esetben azt jelenti, hogy a nagyszülő vigyáz a gyermekre, vagy alkalmi bétisittereket fogadnak fel. Azonban a legnyomósabb ok maga a férő helyek hiánya. Születéstől 14 éves korig, jelentsen ez rendes munkaidőben dolgozó szülők gyermekeit, vidéken élő szülők gyermekeit, fizikai és mentális betegséggel élő gyermekeket, minden téren csökkenő arányban találhatóak helyek a gyermekek nappali elhelyezésére.

Mivel a fenti okok következményeként az informális ellátás a családok nagy részénél megfigyelhető tendencia, ez a különböző kutatások fókuszpontjába került. Lidgate-Li-Lindenmeyer (2018) kutatásában azt vizsgálta, hogy van-e össze függés az elhízott gyermekek és az informális gyermekfelügyelet között, és az eredmények a kapcsolatot alátámasztották. Ennek oka, hogy addig, amíg a formális ellátásban a gyermekek étkezésére szabályozások vannak, mind a táplálkozási szakemberek javaslatai alapján, mind pedig tényleges időbeosztási szempontból, addig az informális felügyeletre sokkal jellemzőbb, hogy az étkezés a jutalmazó vagy büntető nevelés eszköze. A kutatás alapján megfogalmazták, hogy a gyermekre vigyázó személy elég gyakran „megenyhül”, és a gyermeknek ebédre egy fagyaltot ad, vagy minden étkezés után valami édességgel kedveskedik neki „nevelési” céllal. Ez a rendszertelenség és a szakmai szempontok hiánya hosszú távon súlybéli problémákkal jár együtt a gyermekeknél, ami egyre inkább népegészségügyi problémákat okoz az Egyesült Királyságban (Lidgate-Li-Lindenmeyer, 2018).

Németország

Németországban több típusú gyermekfelügyeleti lehetőség létezik. Fenntartói szempontból létezik egyrészt az önkormányzati ingyenes ellátás, másrészt az egyéb szponzorok által fenntartott gyermekfelügyeleti formák.

Önkormányzati fenntartású gyermekfelügyeleti lehetőségek

A nappali ellátás a legcsaládcentrikusabb, mert az adott gyermekfelügyelő (*Tagesmutter/ Tagesvater*) maximum 5 gyermekre vigyázhat. A felügyelet időpontja a szülővel való megegyezés alapján alakítható. A „nagy napközis” ellátásban általában 2-3 felügyelő dolgozik együtt, sokszor bérelt helyiségekben, maximum 10 gyermekkel. Ez a lehetőség azért vonzóbb sok szülő számára, mert ha egy felügyelő hiányzik, például betegség miatt, akkor van helyettesítés, nem kell a gyermekeknek ideiglenesen más ellátást keresni. Ennek költsége regionálisan változik. Azok a szülők, akiknek a jövedelme egy adott érték alá esik, kérhetik a „szociális szolgáltatót” (*Jugendamt*), hogy vállalják át a költségeket.

A másik gyermekfelügyeleti forma a napközis otthon, ahol pedagógiai végzettséggel rendelkező szakemberek dolgoznak. A dolgozóknak kötelező a bajor Oktatási és Fejlődéslélektani Tervezetén alapuló Nevelési tervet (*Bayerischen Bildungs- und Erziehungsplan auf der Basis entwicklungspsychologischer und pädagogischer Konzepte*) követniük a munkájuk során. Az üzemeltetési szabályozások attól függnek, hogy csak 3 év alatti gyermekek látnak el, vagy vegyes életkorú csoportokat is kialakítanak. Amennyiben csak egy csoport van egy nagy napköziben, akkor általában 12 férőhely a leggyakoribb, a többcsoportos, vegyes életkorú intézményekben legfeljebb 200 gyermek helyezhető el. Ezek a napközik általában fix nyitvatartási idővel rendelkeznek, és kapcsolatban állnak más napközikkel, különböző iskolákkal, nevelési tanácsadókkal és korai intervenciók központokkal (Forrás 5., 6.)

Egyéb szponzorok által fenntartott gyermekfelügyeleti formák

Az önkormányzati fenntartású gyermekfelügyelet mellett találhatóak egyéb, jóléti egyesületek, szülői kezdeményezések vagy magáncégek által fenntartott és működtetett bölcsődék és játszószobák. Ezek általában az oktatás fókuszpontjaiban és a nevelői munkában térnek el egymástól. De legyen szó bármely gyermekfelügyeleti ellátásról, mindegyiknek a minőségi szabályozásáért az adott területi „Ifjúsági Jólétért Felelős Hivatal” (*Träger der öffentlichen Jugendhilfe*) felel. Az intézményeknek rendelkeznie kell az Ifjúsági Jóléti Hivaltól származó működési engedéllyel, a gyermekfelügyelőknek pedig gondozási engedéllyel (Forrás 6.).

Franciaország

Franciaországban az általános iskola (*école élémentaire*) előtt két egymást követő intézményes gyermekfelügyeleti rendszerbe helyezhetők el a gyermekek. 0–3 éves kor között bölcsődei ellátásban (*crèche*) vehetnek részt a gyermekek, ez opcionális. Azonban 3 és 6 éves kor között kötelező óvodai ellátásban (*école maternelle*) kell részesülniük, melyet a franciák „iskola előttinek” hívnak. Fenntartó szerint a bölcsődei ellátás lehet 1) szülők által vezetett, 2) állami, 3) privát vagy 4) társulós. A helyek korlátozottak, a szülők általában már a várandóság alatt „beíratják” a várólistára a születendő gyermekeket. Az egyedüli kitétel a bekerülésre, hogy a gyermek minden védőoltást meg kell hogy kapjon. Nagyság szerint vannak kis létszámú bölcsődék (*micro-crèche*), ahol maximum 9 gyermek helyezhető el, és vannak a nagy létszámúak (*crèches collectives*), ahol akár 60 gyermeknek is biztosított a férőhely. Az állami bölcsődékbe való feliratkozást a helyi önkormányzatnál lehet intézni, és hasznos már a gyermek születése előtt ezt megtenni. Ha nem tetszik az a bölcsőde, melyet az önkormányzat jelölt ki, akkor a szülőnek van lehetősége privát vagy társulós bölcsődébe is beadnia a jelentkezést. A bölcsődei költségek a szülők jövedelmétől és a család nagyságától függ. A legkevesebbet keresőknek hozzávetőleges havi 50 eurót kell fizetni az egész ellátásért, míg a jobb anyagi helyzetben lévők akár havi 400 eurót is fizethetnek (Forrás 7.).

0 és 3 éves kor között azonban nem csak bölcsődei ellátásra van lehetőség. Ezen a téren hasonló a helyzet, mint az Egyesült Királyságban: a gyermekek mehetnek gyermekfelügyelőhöz (*assistante maternelle or nounou*), de van lehetőség dadát vagy bébiszittert is fogadnia a szülőknak. A bölcsődék az év nagy részében nyitva tartanak, rugalmas beosztásban dolgoznak, valamint szakképzett munkavállalókat foglalkoztatnak. Valamint kiemelendő még, hogy ezek a bölcsődék külön táplálkozási szakemberek által összeállított étkeztetést biztosítanak a gyermekeknek.

A gyermekfelügyelőknek egy minimum 120 órás képzésen kell részt venni, és különböző weboldalakon lehet őket célirányosan megtalálni. Van lehetőség próbaidőre alkalmazni ezeket a szakembereket, így többféle helyzetben is van lehetőség megfigyelni a munkájukat, és aszerint dönteni, hogy a szülők és a gyermek számára ki a legalkalmasabb. Az ő fizetésük nem lehet alacsonyabb, mint 3,49 euró/óra, valamint ha a sztenderd heti 45 óránál többet kell dolgozniuk, akkor kötelező a szerződésben a túlóra időtartamát fel kell tüntetni. Sok szülő azért alkalmaz gyermekfelügyelőt, mert egyedül ő felelős a gyermekért egy személyben, viszont nehézséget rejt magában, hogy ha ez a szakember lebetegszik vagy szabadságot vesz ki, akkor nem lesz, aki vigyázzon a gyermekre.

A dadák/dajkák vagy bébiszitterek ritkák Franciaországban. Nekik nem kell semmilyen szakmai képzésen részt venniük, viszont monitorozás szempontjából érdemes utánuk nézni. Arra is lehetőség van, hogy olyan ügynökséget keressen fel a szülő, ahol

kétnyelvű, nemzetközi dadát, bébiszittert találhat a gyermekének, aki segíti a gyermek idegen nyelvi fejlesztését.

Az óvodák fenntartó szerint lehetnek államiak vagy privát óvodák. Az állami óvodákban és iskolákban az egyetlen összeg, amiért fizetnie kell a szülőknek, azok az extra szolgáltatások, úgymint pl. étkeztetés, napközis „megőrzés”, felügyelet. Itt 3 korcsoportos bontás van: 3-4 éves kor között, 4-5 éves kor között, valamint 5-6 éves kor között (Lewis, 1985).

Svédország

Svédországban az adott területi önkormányzat felelős a gyermekfelügyelet megszervezéséért. Különböző gyermekfelügyeleti típusok vannak a gyermek 1 és 5 éves kora között. Ha valaki dolgozik vagy munkát keres, tanul, vagy több gyermekkel van otthon, akkor jogosult gyermekfelügyeletre, de fizetnie kell az ellátásért.

A gyermek az első születésnapjától jogosult ellátásra. A szülőnek regisztrálnak kell lennie a helyi önkormányzatnál, vagy igazolnia kell, hogy tartózkodása hosszú távú. Minden önkormányzatnak ehhez kapcsolódóan saját eljárási módja van.

Svédországban az „iskola előtti” „intézmény” (*förskola*) 1 és 5 éves kor közötti gyermekeket fogad, ide tartoznak a bölcsődék és az óvodák, ahol a gyermekek életkori csoportokra vannak osztva. Az „iskola előtti” egész évben nyitva tartanak, lehetnek önkormányzati vagy szülők általi fenntartásban, de minden esetben egy meghatározott curriculumot követ a nevelési tervük. Ha valaki munkanélküli vagy szülői szabadságon van, akkor napi legfeljebb 3 órát igényelhet, de a legtöbb önkormányzat ennél azért ajánl többet is, általában. Svédországban szabályozás van arra, hogy egy adott gyermekfelügyeleti intézményben maximum mennyi lehet az ellátás költsége. Svédországban emellett vannak úgynevezett nevelési/tanulmányi felügyelet is (*pedagogisk omsorg*), ezek egyfajta alternatívák lehetnek a bölcsődei és óvodai ellátásra (Forrás 8., Gustafsson–Stafford, 1994).

Finnország

A finn nevelési-oktatási modellre jellemző, hogy valóban a gyermek igényei és életkori sajátosságai vannak a középpontban, módszertana naprakész, a hosszú távú fejlődésre helyezi a hangsúlyt. Nagy hangsúlyt fektetnek az életkori sajátosságokra való reflektálásra. Az oktatási rendszer célja, hogy a gyermekek kíváncsiságát, tanulás utáni vágyát, szeretetét megőrizték és kiaknázzák (Forrás 9., Salminen, 2017).

Finnországban két típusú fenntartóhoz tartozhatnak gyermekfelügyelet, önkormányzatokhoz vagy privát szolgáltatókhoz. A szülők választhatnak a napközi (*päiväkoti*),

a családi napközi (*perhepäivähoito*), a csoportos családi napközi (*ryhmäperhepäivähoito*) vagy az otthoni gyermekfelügyelők közül. Egyes önkormányzatok más nyelveken is szolgáltatnak kora gyermekkori felügyeletet, a jelentkezés pedig területfüggő. Az ellátás költsége a szülő jövedelmétől függ, de sok esetben teljesen ingyenes. Maximum 295 euró/hét lehet az összege, de ez az adott önkormányzattól, a család jövedelmétől, a gyermek felügyeletben töltött óraszámától és attól is függ, hogy az adott felügyeletben mennyi gyermek tartózkodik ugyanattól a családtól. Emellett van lehetőség arra is, hogy napközi megőrzőben vegyenek részt a gyermekek, vagy otthon vigyázzon rájuk egy gyermekfelügyelő. Az ő bérezésük különböző lehet (Forrás 10.).

A gyermekek 9 hónapos koruktól 7 éves korukig vehetnek részt kora gyermekkori felügyeletben. A gyermekek csoportba való beosztása több tényezőtől függ. Számításba veszik a gyermek életkorát, van-e testvére, melyik csoportban van, van-e szüksége plusz segítségre. A csoportok pedagógiai szempontból megfelelőek kell hogy legyenek (Forrás 11., 12.).

Spanyolország

Spanyolországban 6 éves kortól kötelező intézményi ellátásban részt venni. De ettől függetlenül sok szülő kihasználja a bölcsődék (*guarderías*) és óvodák (*escuela infantil*) adta lehetőségeket, mert a szülői szabadság ideje a gyermek születése után mindössze 4 hónap, ezzel egyike a legrövidebb időszakoknak az Európai Unióban. Gyakori, hogy már a gyermek 3 hónapos korától más vigyáz rá. A bölcsődékben 3 éves korukig vannak a gyermekek. Ezután az óvodai ellátásban 6 éves korukig. Habár a nevelés és oktatás minden gyermek számára ingyenes 3 és 18 éves kor között, az óvodai férőhelyek száma az adott környéktől függ, ezért sokszor nehéz állami óvodákban férőhelyet találni. Ettől függetlenül van lehetőség privát intézménybe íratni őket. A felvételi eljárás részét képezik az olyan adatok, mint pl. „Jár-e testvére már az adott óvodába?”, „A közelben dolgozik-e a szülő?”, „Egy szülő háztartásban élnek?”, „Hány gyermek van a családban?”, „Van-e a gyermeknek valamilyen betegsége, fogyatéksága?”, valamint a szülői kereset. A bölcsődei és óvodai ellátás összege a szülői jövedelem függvénye (Forrás 13., Díaz Gandasegui, 2017).

Az állami bölcsődék kétéves kortól fogadnak gyermekeket, a magánbölcsődék pár hónapos kortól. Itt a cél főleg a gyermekfelügyelet, viszont a nyelv tanulása is fontos szerepet kaphat. Általában 9.00–13.00 óra között vannak a gyermekek az intézmény felügyelete alatt, 20-25 fővel, három korcsoportba osztva.

A magánbölcsődék általában egyben óvodák is, és sokszor szoros kapcsolatban állnak adott általános iskolákkal, így ha egy szülő ezt választja, akkor a gyermekének egy kijelölt, egyenes utat választhat az intézmények között. Az intézmények közötti együttműködés pedig az intézménytípusok közötti átmenetben így még nagyobb segítséget kaphat.

Spanyolországban az óvodai nevelés témakörei között szerepelnek: a biztonság, a testük működése, az empátia, a civil viselkedés, a kommunikációs készségek, a problémamegoldás, az alap matematika, a család, a környezet, a társadalom. Sokszor már bölcsődés- és óvodáskorban is megjelenik a második nyelv oktatásának megalapozása.

Emellett van lehetőség dadát és bébiszittert is felfogadnia a szülőknek, akiket különböző ügynökségeken keresztül lehet elérni (Forrás 13.).

Olaszország

Olaszországban két típusú „iskola” működik, ahol a 3 hónap és 6 éves kor közötti gyermekekre vigyáznak, azonban egyikbe sem kötelező a gyermekeket beíratni. Vannak szülők, akik a gyermeküket nem is küldik intézménybe 6 éves korukig. Néhány intézménynél személyesen, máshol online kell intézni a beiratkozást. Ezt a helyi önkormányzatok szabják meg. Az intézményi költségeket a család gazdasági háttere és a település önkormányzata határozza meg (Forrás 14.).

3 hónapos kortól 3 éves korig a gyermekek bölcsődébe (*nidi d'infanzia*) és „mikrobölcsődébe” (*micronidi*) járhatnak. A bölcsődék maximum 60 gyermeket látnak el, amíg a mikrobölcsődék maximum 10-et. Céljuk a gyermekek fizikai és mentális egészségének biztosítása, az identitásuk, autonómiájuk és készségeik fejlesztése. Néhány intézményben van egy úgynevezett „tavasz” osztály (*sezione primavera*), ahova 2 és 3 év közötti gyermekek járnak. Az óvodákban (*scuole dell'infanzia*) 3 és 6 éves kor között felügyelik a gyermekeket. Általában 18-29 gyermek van egy csoportban (osztályban). Az óvodákban sok fejlesztőjátékot játszanak, melyek felkészítik a gyermekeket az iskolai létre, követelményekre. Ezenfelül az olasz kormány biztosít egyéb kiegészítő nevelési/oktatási szolgáltatásokat is (*servizi integrativi*), amelyeknek célja, hogy a családok szükségleteit kielégítse. Ezek érdekében rugalmas struktúrákat és szervezeteket működtetnek (pl. játszóterek, központok családoknak és gyermekeknek, otthoni ellátások) (Forrás 15).

Dánia

A tanulmányban a Dániában működő rendszer kicsit részletesebben kerül bemutatásra, mivel a magas migrációs arány miatt, valamint a nagyszámú német kisebbség miatt a dán gyermekfelügyeleti rendszernek alkalmazkodnia kellett a változó körülményekhez.

A dán alaptörvényben szerepel a játékhoz való jog, vagyis a gyermekeknek joga van a játszáson keresztül megismerni a világot maguk körül. A dán pedagógia a gyakorlatban is gyermekközpontú. Belépve egy intézménybe, olyan érzése támad a látogatónak, mintha valaki otthonába lépne be. A dekoráció emberközelí, tele vannak az intézmények

játszósarkokkal, pihenőkkel, közösségi terekkel, ahol a gyermekek kikapcsolódhatnak, szocializálódhatnak és tanulhatnak, de ha arra van szükségük, akkor kicsit el is vonulhatnak a társaiktól. Az egyensúly fontos, vagyis a komoly feladatok és kihívások közben fontos a megpihenés, a feltöltődés. A dán rendszer arra tanítja a gyermekeket, hogy képesek legyen önállóan gondolkodni, problémát megoldani, és merjenek magukért és másokért felelősséget vállalni. A pedagógiai módszerekben is tükröződik ez a mentalitás (Johnson–Johnson, 2009).

A dán nevelési-oktatási rendszerben találhatóak állami és privát intézmények is. A bölcsődei ellátást tekintve az vehető észre, hogy jelentős befolyásoló tényező a szülők életében, hogy Magyarországhoz képest sokkal kevesebb a szülői szabadság. Emiatt, valamint mert a háztartásbeli, gyermekgondozási feladatok az édesanya és édesapa között arányosabban vannak elosztva, teljesen elfogadott, hogy a gyermekek pár hónapos koruktól kezdve bölcsődében töltik a napjaik egy részét. A szülőknek a gyermek négy hónapos kora előtt már érdemes feliratkozni állami férőhelyre, mert olykor akár 2 hónapos várólista is előfordulhat. 6 hónapos kortól 34 hónapos korig kétféle lehetőség van gyermekfelügyeletre: egyik a nappali bölcsődei ellátás, másik pedig az otthoni munkavégzésben tevékenykedő gyermekfelügyelő, aki egy regisztrált, törvényhatósági munkavállaló. A bölcsődékben általában 60 és 100 fő közötti gyermeket, 12 fős csoportokra bontva lát el 3-3 felnőtt. A gyermekfelügyelő 4-5 gyermekre vigyáz saját otthonában. A dániai óvodákban 34 hónapos kortól 5 éves korig helyezhetők el a gyermekek (Forrás 16.).

Ami kifejezetten dániai jellegzetesség – valamint a skandináv kultúra jellegzetessége is egyben –, hogy a gyermekeket kint altatják, legyen az bölcsőde, óvoda vagy nem intézményesített formában megvalósuló otthoni pihenőidő. Addig, amíg -10 Celsius fok alá nem süllyed a hőmérséklet, addig a gyermekek bebugyolálva, fedett babakocsikban szokják a hideg levegőt. Ez segít a gyermekeknek alkalmazkodni a sokszor zord skandináv időjáráshoz, valamint egészségügyi pozitív hatásai is bizonyítottak (Bowler et al., 2010).

Van egy másik jellegzetesség is a dán nevelési-oktatási rendszerben: az erdei óvodák. Ezek speciális óvodák, melyek sokszor limitált férőhelyekkel rendelkeznek, emiatt sokszor már a gyermek születése előtt feliratkoznak a szülők a várólistára. Az erdei óvodáknak az a fókuszpontja, hogy a gyermek megismerkedhessen a természettel, a szabadban játszhasson, hacsak nincs nagyon hideg vagy hóvihár. Az óvodák és az óvodák udvara úgy vannak kialakítva, hogy rétek, erdőségek elérhető közelben legyenek, sokféle aktivitási lehetőséggel. A pedagógusok sokszor itt is facilitátori szerepet töltenek be, csak a határokat szabják meg a gyermekeknek, amelyen belül szabadon mozoghatnak, fedezhetik fel a világot: fára mászás, késsel fafaragás, gátépítés a patakban, békák, mókusok megismerése stb. (Forrás 17., 18.) A skandináv kultúra fontos részét képezi a fával való munka, mely a nevelés, oktatás során is megjelenik (Morehouse, 2018).

Emellett további érdekesség is jellemzi a dán gyermekfelügyeleti rendszert: a gyermek óvodába való regisztrálásához azt a nyelvet is meg kell adni, amit a legfolyékonyabban használ. A magas bevándorlási ráta, valamint a német kisebbség nagy aránya miatt (ezutóbbi főleg Dél-Dániában) sok olyan gyermek van, akinek nem a dán az első nyelve, vagy egyáltalán nem is beszél dánul. Ugyanakkor van sok olyan szülő is, aki dán gyermekét német kisebbségi bölcsődébe, óvodába, iskolába íratja, hogy azon a nyelven is fejlődhessen, és anyanyelvi szintűvé válhasson a tudása. További lehetőség a külföldről jövő gyermekek integrálására az úgynevezett „fogadó” csoportok. Ezek működtetését az intézmények vállalják fel, és a fenntartásuk is az intézmény döntése. Van, ahol egy ilyen csoport van, és van, ahol több. Ezeknek a lényege az, hogy adott korcsoportokra lebontva vannak a gyermekek, ahova a bevándorolt szülők gyermekei járnak. Ennek jellegzetessége, hogy mivel a letelepedésüktől számított szűkös időn belül el kell kezdeniük óvodába járni, van, hogy a gyermek egyáltalán nem rendelkezik semmi féle dán nyelvtudással. Vannak pedagógusok, akik használják az angol vagy német nyelvet mint közös nyelvet, de van, ahol a gyermekek belecsöppennek egy világba, ahol semmit nem értenek. Itt az alaptól kezdve, differenciáltan, de megtanítják a szükséges nyelvtudást, hogy részt tudjanak venni a rendes dán oktatásban. Aki jól halad egy tárgyból, az bemehet az adott rendes tanítási órára a többi dán gyermekhez, aki lassabban halad, az korrepetálást kap.

Ezenkívül célszerű megemlíteni, hogy a dán bölcsődei, óvodai és iskolai rendszerben sokszor okoz nehézséget a traumát átélt gyermekek reintegrálása. Egyik sarkalatos példa azoknak a gyermekeknek az esete, akik olyan háborús övezetből menekültek, ahol nem volt szabad kint a szabadban játszani az orvlövészek és az aknák miatt. Mivel a dán rendszer egyik jellegzetessége a természetközeli oktatás, a gyermekeket hozzá kellett szoktatni a kinti léthez, és segíteni kellett számukra megtanulni, hogy az épületen kívül is biztonságban vannak. Ezen helyzetek kezelése még kihívást jelent sokszor a pedagógusoknak és a rendszernek is, de a rugalmasság nagymértékben segíti a pedagógusokat (Matsumoto–Sung Hwang, 2011; Jensen 2014).

Összegzés

A tanulmány is szemlélteti, hogy országoként nagyon eltérő képet mutat a gyermekfelügyeleti rendszer az állam által nyújtott támogatások, a férőhelyek és a szülőket terhelő költségek tekintetében. A kisgyermekek elhelyezése szoros összefüggést mutat a szülők munkaerőpiaci helyzetével, azok elvárásaival és az állam szerepvállalásával. Az elhelyezési lehetőségek és a rendelkezésre álló opciók skálája is széles spektrumon mozognak. Azonban egyik ország működési modelljére sem mondható az, hogy tökéletes, de feltételezhető, hogy minden ország a saját lehetőségeihez mérten próbál segítséget nyújtani a szülőknek

a család és a munka egyensúlyának támogatásában. A helyi specialitások pedig képet adnak arról, hogy a helyi igényekre és szükségletekre hogyan próbál választ adni az állam, illetve milyen mértékben enged teret a magánszektornak, és milyen szakmai kritériumokat határoz meg számukra, ezzel is védve és támogatva a gyermekeket és a családokat.

Felhasznált szakirodalom

- Andorka Rudolf (2006): *Bevezetés a szociológiába*. Budapest, Osiris.
- Bassok, Daphna – Latham, Scott – Rorem, Anna (2016): Is Kindergarten the New First Grade?. In: *AERA Open*. January-March 2016, Vol. 1, No. 4, pp. 1–31. DOI: 10.1177/2332858415616358
- Bernstein, Basil (1996): Nyelvi szocializáció és oktathatóság. In: Meleg Csilla (szerk.): *Iskola és társadalom I. (Szöveggyűjtemény)*. JPTE Tanárképző Intézet Pedagógia Tanszéke, Pécs. <http://mek.niif.hu/01900/01944/01944.htm#10> [Utolsó letöltés: 2024. 03. 14.]
- Bowler, Diana E. – Buyung-Ali, Lisette M. – Knight, Teri M. – Pullin Andrew S. (2010): A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments. In *BMC Public Health* 10, 456 (2010). <https://doi.org/10.1186/1471-2458-10-456>
- Csepeli György (2014): *Szociálpszichológia*. Budapest: Kossuth Kiadó.
- Díaz Gandasegui, Vicente – Díaz Gorfinkel, Magdalena – Elizalde-San Miguel, Begoña (2017): Caring for Children Under Three Years in Two Different Models of Welfare States: The Cases of Spain and Norway. In: *Journal of Comparative Family Studies*. Vol. 48, Issue: 2., Spring. p. 157–173.
- Gustafsson, Siv – Stafford, Frank P. (1994): Three Regimes of Child Care: The United States, the Netherlands, and Sweden. In: *The National Bureau of Economic Research. Volume: Social Protection versus Economic Flexibility: Is There a Trade-Off?*. University of Chicago Press. ISBN: 0-226-05678-3. p. 333–362
<http://www.nber.org/chapters/c11263> [Utolsó letöltés: 2024. 03. 20.]
- Hart, Roger A. (1997): *Children's participation: the theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care*. Earthscan.
- Jarvie, Megan – Shorto, Sam – Kunwar Deer, Lisa – Goddard, Emma (2023): *Childcare Survey 2023*. CORAM, Family and Childcare.
- Jensen, Iben (2004): The practice of intercultural communication. In: *Journal of Intercultural Communication*. (6) ISSN 1404-1634. <http://www.immi.se/intercultural/nr6/jensen.pdf> [Utolsó letöltés: 2024. 03. 25.]
- Johnson, David W. – Johnson, Roger T. (2009): Making cooperative learning work. In: *Theory Into Practice*, 38:2, 67–73, DOI: 10.1080/00405849909543834

- Lewis, H. D. (1985): *The French Education System*. Routledge Library Editions. Comparative Education.
- Lidgate, Eleanor Diana – Li, Bai – Lindenmeyer, Antje (2018): A qualitative insight into informal childcare and childhood obesity in children aged 0-5 years in the UK. In: *BMC Public Health*, (2018) 18:1229. <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-018-6131-0> [Utolsó letöltés: 2024. 02. 16.]
- Matsumoto, David – Sung Hwang, Hyi (2011): Cooperation and competition in intercultural interactions. In: *International Journal of Intercultural Relations*. 35 (2011) 677–685
- Morehouse, Pete (2018): *Learning Though Woodwork. Introducing Creative Woodwork in Early Years*. Roughledge
- Salminen, Jenni (2017): Early Childhood Education and Care System in Finland. In: *CEJSH The Central European Journal of Social Sciences and Humanities*. 2017. Vol. 5. Issue 2. p. 15–154.
- Tylor, Edward Burnett (1871): *Primitive culture. Research into the developement of mythology, philosophy, religion, language, art, and custom*. I. London: John Murray.
- Walsh, Daniel J. (1989): Changes in Kidergarten: Why here? Why now?. In: *Early Childhood Research Quarterly*, 4, 377–391.

Felhasznált források

- Forrás 1: <https://www.gov.uk/government/organisations/ofsted>
- Forrás 2: <https://www.athomechildcare.co.uk/nurseries-vs-childminders-whats-the-difference>
- Forrás 3: <https://www.coram.org.uk/about-us/coram-today/>
- Forrás 4: <https://www.familyandchildcaretrust.org/childcare-survey-2023-report-landing-page>
- Forrás 5: https://www.baer.bayern.de/imperia/md/content/stmas/baer/elternbriefe/rz_elternbrief_00_krppe_web_2019.pdf
- Forrás 6: https://www.familienland.bayern.de/themen/beratung/index.php?utm_campaign=sea&utm_term=kindererziehung&gad_source=1&gclid=CjwKCAjw57exBhAsEiwAaIxaZh2nNeujYpJiFICMCz2uKpS2JjQ18HIOxZ8iyWwT8cXt9cgkloc-BxoCF6sQAvD_BwE
- Forrás 7: <https://.expatica.com/fr/living/family/french-daycare-101152/>
- Forrás 8: <https://www.norden.org/en/info-norden/childcare-sweden>
- Forrás 9: <https://www.heischools.com/resources/articles/finlands-early-childhood-education-model/>

- Forrás 10: <https://www.suomi.fi/guides/work-in-finland/when-you-arrive/childcare-school-studies>
- Forrás 11: <https://www.infofinland.fi/education/early-childhood-education>
- Forrás 12: <https://www.oph.fi/en/education-and-qualifications/what-early-childhood-education-and-care>
- Forrás 13: <https://www.expatica.com/es/living/family/preschool-spain-107654/>
- Forrás 14: <https://italiahello.it/en/articolo/daycare-and-kindergarten/>
- Forrás 15: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/italy/early-childhood-education-and-care>
- Forrás 16: <https://international.kk.dk/live/childcare-and-school/childcare-services>
- Forrás 17: https://www.youtube.com/watch?v=Jkij9dJfcw&ab_channel=SBSDateline
- Forrás 18: https://www.youtube.com/watch?v=WxIQHsp6bVg&ab_channel=ABCNewsIn-depth